

Чаталджанската операция

Написано от ivailo

Понеделник, 13 Декември 2010 04:06

Чаталджанската операция е едно от най-тежките сражения по време на Балканската война. Провежда се на 17-18 ноември (4-5 ноември стар стил) 1912 година в района на Чаталджа. Българските войски под командването на генерал-лейтенант Радко Димитриев правят опит да преодолеят защитната линия на османската Чаталджанска армия на подстъпите към столицата Константинопол, но след понесени тежки жертви са принудени да се откажат. Това е най-значителният военен успех на Османската империя в хода на Балканската война и първото голямо поражение на българската армия след създаването на Третата българска държава

Конфликт Балканска война

Дата 17-18 ноември* 1912

Място Чаталджа, Османска империя

Резултат Победа за Османската империя

Разположение на войските

След разгрома на основните османски сили в Източна Тракия в Люлебургазко-Бунархисарската операция на [2 ноември 1912 година българското командване не успява да проведе бързо преследване на дезорганизирания противник. Това дава възможност на османските части да се оттеглят към укрепената Чаталджанска позиция, която е разположена в най-тесната част на провлака, свързващ Константинопол с Източна Тракия, и има дължина около 28 km между езерата Теркос и Бююкчекмедже. Те са реорганизирани в Чаталджанска армия, включваща Първи, Втори и Трети низамски корпус и Първи, Втори и Трети редифски корпус. Общата им численост е около 190 000 души с 350 оръдия.

Българските Първа (командващ генерал-лейтенант Васил Кутинчев) и Трета армия (командващ генерал-лейтенант Радко Димитриев) също се реорганизирани след Люлебургазко-Бунархисарската операция. При Чаталджа Първа армия вече включва Първа (командващ генерал-майор Стефан Тошев), Шеста (командващ генерал-майор Православ Тенев) и Десета дивизия (командващ генерал-майор Стою Брадистилев), а Трета армия - Трета (командващ генерал-майор Иван Сарафов), Четвърта (командващ генерал-майор Климент Бояджиев), Пета (командващ генерал-майор Павел Христов) и Девета дивизия (командващ генерал-майор Радой Сираков). Общата численост на българските войски е около 118 000 души с 350 оръдия.

Сравнително тесният фронт принуждава и двете страни да оставят значителна част от силите си в резерв на втора линия. Османското командване разполага на предна линия от юг на север Първи, Втори и Трети низамски корпус, като трите редифски корпуса остават в резерв на около 8 km зад фронта. От българска страна на втора линия са

Чаталджанската операция

Написано от ivailo

Понеделник, 13 Декември 2010 04:06

оставени Четвърта и Пета дивизия, които понасят най-големи жертви в Люлебургазко-Бунархисарската и Лозенградската операция. От север на юг българското командване разполага Трета, Девета, Шеста и Първа дивизия. Десета сборна дивизия е разположена на брега на Мраморно море, срещу град Бююкчекмедже

Бойни действия

Първите български части достигат Чаталджанската позиция на 12 ноември и веднага започват подготовка за нападение. Планът на българското командване предвижда нанасяне на главния удар по левия фланг при спомагателен удар в централния участък на фронта, като целта е разкъсване на отбранителната линия и притискане на противника към Мраморно море.

Настъплението по целия фронт започва рано сутринта на 4 ноември 1912 година. Първоначално утринната мъгла подпомага придвижването на Първа и Шеста дивизия до реките Карасу и Катърчису, но когато тя се вдига те са подложени на тежък обстрел. Първа дивизия е принудена да спре настъплението, а Шеста дивизия с големи трудности успява да завземе укреплението Отлуктабия.

Късно вечерта на левия български фланг Двадесет и девети ямболски пехотен полк от Трета дивизия успява да превземе укреплението Илеритабия. Българското командване така и не разбира за този успех и на следващата сутрин укреплението е подложено на обстрел, както от османската, така и от българската артилерия. Около обед на 18 ноември Двадесет и девети полк се оттегля с тежки загуби от Илеритабия.

На 18 ноември през целия ден османските сили контраатакуват по целия фронт. Българските части претърпяват тежки загуби и командването нарежда отстъпление до изходните позиции.

Резултати

Поражението при Чаталджа отнема на българската страна инициативата при водене на бойните действия. Претърпените загуби (1480 убити, 1400 безследно изчезнали, 13 000 ранени) и започналата по същото време епидемия от холера, отнела живота на други 1600 души, отслабват допълнително българските части, вече понесли значителни жертви от началото на войната. Деморализацията сред българските войски е съпътствана от втвърдяване на османската политика, като предложенията за примирие, направени след Люлебургазко-Бунархисарската операция, са оттеглени.

Чаталджанската операция

Написано от ivailo

Понеделник, 13 Декември 2010 04:06

Оценки

Действията на българското военно командване при Чаталджанската операция са силно критикувани в по-късната военна и историческа литература. Според повечето оценки атаката срещу Чаталджанската позиция не е оправдана от военна гледна точка, а цели главно пропаганден ефект от достигането на български войски до Константинопол. Превземането и окупирането на самия град е трудно постижимо при наличното съотношение на силите, а и Великите сили категорично се противопоставят на такова действие. Самата операция е започната прибързано, като е пренебрегнато основно правило на военната наука на епохата - укрепени позиции да се атакуват само при значително числено превъзходство